

GVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

2642
1008 2004

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art.111 alin.(1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă intitulată Lege privind Statutul autonomiei personale a comunității maghiare din România.*

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă parlamentară urmărește crearea bazei juridice pentru înființarea autorității administrative autonome specializate, pentru gestionarea acelor probleme ale comunității maghiare din România care țin de păstrarea și dezvoltarea identității sale naționale.

Totodată, propunerea legislativă reglementează condițiile concrete de înființare, pe plan local și național, a structurilor acestei autorități, organele de conducere, atribuțiile și competențele acestora, preluate, uneori, de la diferite autorități locale sau centrale ale administrației publice, precum și sursele de finanțare ale acestor unități autonome.

În *Expunerea de motive* se menționează că această inițiativă legislativă se inspiră din practica și legislația Consiliului Europei și ale Uniunii Europene și se înscrie în procesul de construcție democratică a societății românești prin implementarea modelelor pozitive de administrare eficientă a problematicii minorităților naționale.

II. Observații și propuneri

A. De ordin constituțional și al reglementărilor internaționale

1. Propunerea legislativă conține o serie de prevederi pentru a căror validare sunt necesare modificări constituționale în ce privește conceptul de organizare administrativă a statului român.

Astfel, sunt încălcate dispozițiile *art. 3 alin. (3) din Constituție* care prevăd că teritoriul României este „organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.”

Precizăm că reglementările în vigoare, în special cele din Constituție consfințesc, deja, dreptul de păstrare, dezvoltare și exprimare a identității naționale tuturor minorităților din România. Astfel, potrivit *art. 4 din Constituție*, „România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau origine socială”.

Potrivit *art. 6 din Constituție* „statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase” iar „măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români”.

În acest context, dispozițiile **art. 8** din propunerea legislativă, în conformitate cu care „în unitățile administrativ – teritoriale în care membrii comunității naționale ating procentual 10 la sută din totalul populației sau sunt în număr de cel puțin 10000 de persoane, limba oficială și cea a comunității naționale sunt de același rang.”, sunt evident contrare *art. 13 din Constituție*.

Aceeași observație este valabilă și în cazul **art. 10** din propunerea legislativă, în conformitate cu care „unitățile administrativ – teritoriale locale și regionale în care comunitatea națională este majoritară în raport cu populația totală a acestei unități administrativ – teritoriale dispun de un statut juridic special pe baza căruia limba maternă a comunității naționale este identică în rang cu limba oficială a statului”.

Potrivit dispozițiilor *art. 13 din Constituție* „în România limba oficială este limba română”, iar potrivit *art. 61 alin. (1) și art. 121 alin. (1) și (2) din Constituție* „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”, respectiv că „autoritățile administrației publice, prin care se realizează autonomia locală în comune și în orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși, în condițiile legii” și „consiliile locale și primarii funcționează, în condițiile legii, ca unități administrative autonome și rezolvă treburile publice din comune și din orașe”.

Potrivit *art. 17 al Legii administrației publice locale nr. 215/2001*, în localitățile în care numărul membrilor unei minorități depășește 20%, se poate folosi în administrație limba minorității, în condițiile prevăzute de lege, fără ca aceasta să aibă statut de limbă oficială.

2. Propunerea legislativă conține, în preambulul său, referiri la documente și convenții internaționale al căror conținut nu cuprind prevederi de natură să fundamenteze dispozițiile ei.

În acest sens, precizăm că *Recomandările Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE)* sunt documente fără putere juridică obligatorie pentru statele membre ale Consiliului Europei, ele reprezentând doar propuneri adresate Comitetului Miniștrilor. De asemenea, rezoluțiile conțin hotărârile APCE asupra problemelor în privința cărora se angajează doar responsabilitatea acestui organism.

Singurele decizii cu caracter obligatoriu pentru statele membre sunt cele adoptate de Comitetul Miniștrilor, respectiv răspunsurile la recomandările APCE.

Recomandarea 1134/1990, invocată ca fundament de autori, în Preambulul propunerii legislative, *recunoaște existența mai multor tipuri de minorități* (etnice, lingvistice, religioase), *cât și probleme "serioase și preocupante"* în ce privește respectarea drepturilor acestora la nivelul anului 1990. Prin caracterul general, cât și prin menționarea explicită a tranziției către democrație a statelor din Europa Centrală și de Est, *Recomandarea* este situată într-o conjunctură istorică și juridică precisă, cea mai mare parte a dispozițiilor acestora fiind deja puse în aplicare, ca urmare a intrării în vigoare a *Convenției cadru pentru protecția minorităților naționale, la care România a devenit parte în anul 1995*.

Recomandările APCE nr. 1177/1992, 1201/1993, 1255/1995 reiau principiile enunțate în *Recomandarea 1134/1990*, solicitând, în principal, elaborarea unui *Protocol la Convenția Europeană a Drepturilor Omului*,

referitor la protecția drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale.

Comitetul Miniștrilor, în legătură cu conținutul Recomandărilor sus menționate a răspuns (a se vedea documentul nr. 8306 din 1999) subliniind că nu toate propunerile formulate de Adunarea Parlamentară sunt fezabile, o parte din preocupările exprimate de APCE găsind răspuns prin intrarea în vigoare a Cartei privind protecția limbilor regionale și minoritare (semnată de România) și a Convenției-cadru privind protecția minorităților naționale, prin care au fost instituite mecanisme de monitorizare specifice.

Avizul nr. 176/1993, formulat de APCE ca urmare a cererii adresate de România de a deveni membru al Consiliului Europei, nu poate constitui obligație juridică pentru adoptarea propunerii legislative.

*Adunarea Parlamentară și-a exprimat aprecierea pentru declarația scrisă a autorităților române, prin care acestea se angajează să-și fundamenteze politica privind protecția minorităților pe principiile expuse în *Recomandarea 1201/1993*. Prin ratificarea – prin Legea nr. 33/1995 - a *Convenției - cadru privind protecția minorităților naționale*, precum și prin celelalte măsuri adoptate referitoare la drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale, România și-a îndeplinit obligațiile asumate față de Consiliul Europei. Avizul nu cuprinde nici o obligație în sarcina statului român în sensul de a crea statute de autonomie teritorială sau personală pentru comunitățile de pe teritoriul său.*

*Rezoluția 1334/2003 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nu are ca obiect promovarea acordării de către statele membre a autonomiei pe criterii etnice, scopul acestui document fiind evidențierea rolului benefic al anumitor forme de autonomie în prevenirea tensionării relațiilor dintre majoritate și minoritatea națională într-un stat. De altfel, *art. 9* al Rezoluției evidențiază faptul că uneori conceptul de autonomie poate avea conotații negative, putând fi perceput ca o amenințare la adresa integrității teritoriale a statului și ca un prim pas către secesiune. Mai mult, *art. 15* subliniază faptul că autonomia nu poate fi considerată o soluție pertinentă și aplicabilă în toate situațiile, fiind necesar ca orice statut de autonomie să fie adaptat specificităților geografice, istorice și culturale, cât și caracteristicilor foarte diferite ale cazurilor și zonelor de conflict. *Art. 20* arată ca posibilă cale de urmat care facilitează asigurarea reprezentării minorităților naționale în instituțiile centrale, în vederea implicării acestora în soluționarea problemelor naționale.*

Rezoluția 1334/2003 a fost adoptată în urma Raportului intitulat „Experiențe pozitive ale regiunilor autonome ca sursă de inspirație pentru

soluționarea conflictelor în Europa” (raportor: parlamentarul elvețian Andreas Gross). În baza aceluiași raport, prin *Recomandarea 1609/2004*, APCE a propus Comitetului Miniștrilor elaborarea și deschiderea spre semnare a unei convenții privind autonomia regională, propunere care nu a fost însușită de Comitetul Miniștrilor (răspuns nr. 10205 din 8 iunie 2004). În măsura în care propunerile raportorului nu au întrunit consensul politic al reprezentanților guvernelor (Comitetul Miniștrilor), *acestea nu sunt considerate acquis al Consiliului Europei*.

Conform răspunsului Comitetului Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei la Raportul elaborat de Andreas Gross, autonomia regională este doar una dintre formele de autonomie existente la nivel european, fiecare dintre acestea fiind o sursă de inspirație pozitivă, inclusiv pentru autonomia administrativă locală. Raportul Gross are o atitudine pozitivă, în primul rând față de autonomia culturală. Comitetul Miniștrilor a identificat șase astfel de forme de autonomie.

Autonomia culturală presupune acordarea de drepturi culturale și educaționale și asigurarea statutului, pe care îl merită, limbii minorității. Atât Constituția revizuită, cât și legislația românească în materie garantează toate aceste drepturi, inclusiv folosirea limbii materne în administrație și justiție.

Carta Europeană a Autonomiei Locale, adoptată de Consiliul Europei în anul 1985, prevede acordarea aceluiași grad de autonomie tuturor unităților administrativ-teritoriale, fără deosebire în funcție de originea etnică a locuitorilor acestora.

Convenția-cadru privind protecția minorităților naționale nu conține nici o referire la autonomie -fie aceasta numită personală, culturală, teritorială etc. - iar interpretarea oficială care i s-a dat exclude acordarea drepturilor colective pe criterii etnice.

Declarația ONU din 1992 privind drepturile persoanelor care fac parte din minorități naționale, etnice, lingvistice sau religioase nu conține nici o referire la autonomie sau autoguvernare, ca modalitate de realizare a obiectivelor sale. Dimpotrivă, în interpretările și comentariile aduse Declarației din anul 1992, se afirmă că „*instituțiile publice nu trebuie să fie bazate pe criterii etnice sau religioase*”.

Carta Europeană privind Limbile Regionale sau Minoritare, adoptată de Consiliul Europei în anul 1992, prevede o serie de angajamente din care fiecare stat poate alege un minimum pe care să-l aplice pentru conservarea limbilor minorităților de pe teritoriul său. Nici una dintre prevederile Cartei

nu are ca obiect reglementarea obligației statului de a asigura un statut de autonomie pe baze etnice unei comunități minoritare.

Documentele OSCE prevăd că unul dintre mijloacele posibile pentru promovarea identității minorităților este crearea de administrații locale sau autonome adecvate. Aceste documente acordă preferință autonomiei locale, consacrată și de prevederile actuale din legislația românească în domeniu. Parlamentul European a adoptat un *Raport privind rolul autorităților locale și regionale în procesul integrării europene (Doc. 2062/141 -INI)*, care face referire expresă la tendințele de regionalizare și descentralizare și la creșterea rolului organelor regionale și locale. Nu menționează autonomia pe criterii etnice ca mijloc posibil pentru atingerea acestui deziderat.

3. La **art. 6 lit. c)** inițiatorii utilizează noțiunea de „*drepturi colective*”. Așa cum s-a arătat, sintagma „*drepturi colective*” nu este consacrată în legislația românească, și nici caracteristică legislației internaționale, *ca standard în materia protecției minorităților naționale*.

Este relevantă, în acest sens, *Recomandarea 1201/1993 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei*, citată în *Tratatul privind relațiile de bună vecinătate și cooperare dintre România și Republica Ungară*, semnat în septembrie 1996. Tratatul politic de bază româno-ungar prevede, în mod expres, faptul că *Recomandarea 1201/1993 nu se referă la drepturi colective*.

Precizăm că această prevedere a fost reiterată în *Tratatul bilateral dintre România și Ucraina din anul 1997*.

La nivelul Consiliului Europei, există o concepție clar conturată referitoare la statutul drepturilor colective. În *Raportul explicativ* - referitor la protecția drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale – din *Convenția-cadru privind protecția minorităților naționale (1995)* - se arată că aplicarea principiilor stabilite în Convenție "*nu implică recunoașterea drepturilor colective*", iar exercitarea în comun a unor drepturi sau libertăți - cum este, spre exemplu, libertatea de asociere în cadrul unor organizații - nu se confundă cu noțiunea de "*drepturi colective*".

În *Expunerea de motive*, precum și în propunerea legislativă se face referire, în mod eronat, la *principiul autodeterminării interne a minorității naționale*.

În conformitate cu prevederile dreptului internațional, *dreptul la autodeterminare aparține exclusiv popoarelor*. Atunci când acestea se află sub ocupație străină, exercitarea acestui drept determină eliberarea și întemeierea unui stat. Acest concept vizează, de asemenea, substanța

dreptului popoarelor de a dispune de ele însele în plan intern, respectiv dreptul la libera dezvoltare, la organizarea vieții politice, sociale și economice. Acest drept nu poate fi exercitat în mod fracționat, de segmente ale populației unui stat, ci pe baza normelor democratice, de întreg ansamblul populației. *Acest drept nu este recunoscut minorităților naționale*, existând consens, în acest sens, la nivelul întregii comunității internaționale.

4. *Propunerea legislativă nu este concepută nici în sensul valorificării experienței europene în domeniul regionalizării, benefică pentru minoritățile naționale din România, în funcție de specificitățile interne.*

Inițiativa nu poate fi prezentată ca o încercare de adaptare a organizării locale la cerințele legate de integrarea europeană, în contextul în care, la nivel european, *criteriul promovat este exclusiv cel de natură economică, nu cel etnic*. Unele state ale Uniunii Europene au optat pentru *identificarea structurilor administrativ-teritoriale cu sectoarele teritoriale (numite și regiuni) spre care urmează să se îndrepte sumele alocate din fondul de coeziune; alte state au optat pentru crearea unor structuri regionale însărcinate exclusiv cu gestionarea acestor fonduri. În acest spirit, a fost adoptată și Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România.*

Obiectivul propunerii nu este descentralizarea deciziei, ci *separarea ei etanșă de sistemul administrativ în vigoare*. Autonomia teritorială, în concepția propunerii legislative, nu este un mijloc admisibil conform legislației românești actuale, care consacră autonomia teritorială și autonomia locală, ci un scop legal de atingerea autonomiei teritoriale pe baze etnice, *criteriu care nu are aplicabilitate la nivelul Uniunii Europene.*

Prevederile documentelor și convențiilor internaționale în domeniul protecției minorităților naționale și practica statelor consacră *dreptul la libera opțiune a persoanei aparținând minorității naționale de a se considera și de a fi considerată ca reprezentant al respectivei minorități*. În ce privește obținerea autonomiei, formele de autonomie existente, în prezent, în Europa sunt deosebit de variate, iar marea majoritate se fundamentează prin acordarea autonomiei locale, existentă și în România.

B. Reglementări incompatibile principiilor de stat unitar și indivizibil

1. În inițiativa legislativă se propune organizarea unui cadru instituțional special prin care s-ar crea posibilitatea ca *minoritatea națională să se autoadministreze în problemele care țin de interesele sale*. Or, un

astfel de cadru instituțional, care permite implicarea directă a minorității în procesul de luare a deciziei există deja în ce privește nivelul guvernamental.

Astfel, *Guvernul asigură prezența la conducerea Departamentului pentru Relații Interetnice a reprezentanților minorității naționale* (la nivel de demnitar și de experți), respectiv transferă fondurile acordate minorităților Fundației care reprezintă interesele acesteia și organizației reprezentative, care le gestionează corespunzător. Atât în cadrul Ministerului Educației și Cercetării, cât și în cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, sunt angajate persoane care reprezintă minoritățile, care elaborează politica guvernamentală în domeniul educației și culturii pentru minorități naționale. *Există dreptul organizațiilor reprezentative ale minorităților naționale de a lua parte la alegerile parlamentare și locale, dreptul la reprezentare în Parlament*, inclusiv în cazul în care nu reușesc să treacă pragul electoral, ceea ce nu este cazul minorității maghiare, care la acest moment are 39 de reprezentanți în Senat și Camera Deputaților. Totodată, organizațiile minorităților naționale au dreptul de a participa la alegerile locale fără nici o restricție față de populația majoritară.

În teritoriu, în localitățile în care există o pondere importantă a minorității naționale, aceasta gestionează, prin reprezentanții săi (primar, viceprimar, reprezentanți în Consiliul Local, respectiv în Consiliul Județean), nu numai problemele care țin de interesul direct al minorității naționale, ci toate problemele de interes general la nivelul localității respective.

Contrar conceptului de „*stat unitar și indivizibil*” inițiativa legislativă propune modificarea integrală a sistemului instituțional și administrativ din România. Astfel, se solicită:

- scoaterea unor instituții din sistemul de instituții publice și includerea acestora într-un *sistem de organe paralele*;
- deschiderea de *registre electorale proprii* minorității maghiare și *desfășurarea de alegeri distincte* la nivel local și național, simultan și în paralel cu restul alegerilor locale și generale din România;
- *formarea de patrimonii proprii*, prin preluarea de bunuri din proprietatea statului și a consiliilor locale;
- fragmentarea autorității statului și crearea unui "*stat în stat*", care va dispune de un sistem de organe paralel (legislative, executive și prezidențiale); organele sale vor beneficia de inițiativă legislativă. În plus, denumirea unuia dintre organe - *Consiliul Național Maghiar din Transilvania* - cuprinde în titulatura sa referirea la o provincie istorică, ce nu are corespondent în structura administrativ-teritorială a statului român.

Apreciem ca fiind contradictoriu faptul că, deși „autoguvernarea națională” a minorităților naționale este concepută ca funcționând la nivel național, organele ei conducătoare ar urma să poarte denumirea de „Consiliul Național Maghiar din Transilvania”, condus, potrivit art. 35 din propunerea legislativă, de „președintele Consiliul Național Maghiar din Transilvania”.

În concepția inițiatorilor, entitățile create ar urma să beneficieze și de dreptul de reprezentare diplomatică în exterior. În aceeași măsură, se prevăd competențe în ce privește relațiile cu statul român și cu organele centrale și locale ale statului, de natură să sugereze că entitățile reprezentative ale minorităților, care urmează a fi create sunt distincte și separate de stat. Totodată se prevede obligația organelor statului, inclusiv a Guvernului, de a reexamina deciziile în legătură cu care reprezentanții autoguvernării formulează obiecții sau cer revizuirea. Astfel de prevederi complică procesul decizional și încalcă principiile fundamentale ale democrației, în sensul că hotărârile minorității sunt obligatorii pentru majoritate. În plus, este net inferioară soluției actuale existente, care presupune implicarea activă a minorităților în procesul de conturare a deciziei, care conferă acesteia dreptul - în procesul de formulare a deciziei - de a o influența, pentru a preveni ca rezultatul să fie unul negativ din punctul de vedere al minorităților.

O mare parte din prevederile propunerii legislative, care nu se referă la conținutul autonomiei teritoriale pe criterii etnice, reiau reglementările deja existente în Convenția – cadru privind protecția minorităților naționale, ratificată de România, respectiv în legislația românească care reglementează organizarea administrației locale.

2. Deși propunerea legislativă cuprinde - în titlu - referiri la autonomia personală, în conținutul acesteia există prevederi referitoare la autonomia teritorială pe baze etnice.

În acest sens, art. 14 (care stabilește conținutul autonomiei personale) face referire la lit. a) și respectiv lit. c) - m), precum și la o serie de drepturi care sunt deja acordate prin legislația românească.

Dintre acestea din urmă, singurul drept neacordat de legislația românească este „dreptul la autoadministrare prin autorități proprii conform particularităților istorice și teritoriale” care se referă la autonomia teritorială.

Prin urmare, titlul propunerii legislative nu este reflectat de conținutul acesteia, care instituie autonomia teritorială pe baze etnice,

concept neacceptat de ordinea constituțională, românească și nici la nivel internațional.

În Tratatul politic de bază dintre România și Republica Ungară se stipulează în mod expres faptul că **părțile nu se obligă să acorde persoanelor care fac parte din minoritățile maghiară din România, respectiv română din Republica Ungară, dreptul la un statut special de autonomie teritorială, bazată pe criterii etnice.**

Mai mult, conceptul de „*autonomie personală*” nu este definit în documente internaționale, deci nu are *valoare juridică obligatorie*, respectiv de *soft law*. Se recunoaște și se garantează pe plan internațional persoanelor aparținând minorităților naționale *dreptul de identitate etnică, lingvistică, religioasă, culturală*. În scopul păstrării identității specifice, persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul la instituții de învățământ, secții, clase cu predare în limba maternă, după caz, lăcașe de cult în care slujbele să se officieze în limba maternă, etc.

Aceste garanții acordate minorităților naționale sunt numite de doctrină *mijloace de asigurare a autonomiei culturale*. Dacă anumiți autori le includ și în *conceptul autonomiei personale*, aceștia nu reușesc să delimiteze clar cele două concepte, cu implicații deosebite în plan social.

3. Propunerea legislativă este redactată în termeni generali, în sensul că aceasta prevede că drepturile menționate - de *"autoadministrare, normative și executive, în domeniul învățământului și culturii, al serviciilor publice, al protecției sociale, al informării și utilizării limbii materne"* aparțin *"persoanelor aparținând comunității naționale"*. Atât din punct de vedere al tehnicii legislative, cât și pe fond, redactarea este defectuoasă; nici drepturile, nici titularii, nu sunt clar precizați.

Se prevede la **art. 15** că autoguvernarea comunității naționale se înființează în baza *art.177 alin. (3) din Constituția României (în realitate se referă la art.117 alin. 3) ca autoritate administrativă autonomă*.

Conform **art. 16 alin. (1)** „*membrii comunității naționale care exercita autonomia personală înființează prin vot egal și universal, secret și direct organele deliberative locale și naționale ale autoguvernării comunităților naționale*”.

Art.117 alin. (3), invocat de inițiatori, este inclus în secțiunea 1 a Capitolului 5 *"Administrația publică"* din Constituția României, secțiune intitulată *"Administrația publică centrală de specialitate"*. Apreciem că aceste prevederi nu pot fi invocate ca fundamentând înființarea unor *"instituții și organe ale autoguvernării unei comunități naționale"* care să

funcționeze atât la nivel național cât și la nivelul unităților teritorial - administrative și ai căror membri să fie aleși de către membrii minorității naționale respective, în cadrul unor alegeri care ar urma să se desfășoare în paralel cu alegerile generale, respectiv locale. Autoritățile administrative autonome ale administrației centrale (de exemplu, Consiliul Național al Audiovizualului, Curtea de Conturi, Serviciul Român de Informații, Banca Națională a României) nu sunt instituții având caracter reprezentativ, ale căror organe de conducere să fie alese prin vot secret și direct, cum sunt, în concepția inițiatorilor propunerii legislative, consiliul autogovernării locale, respectiv consiliul de autogovernare națională.

C. Observații de ordin formal, tehnic-redacțional

1. În cuprinsul textului, se găsesc formulări care nu corespund stilului juridic, (de exemplu: „*această lege*”, în loc de „*prezenta lege*”), folosirea timpului viitor în loc de timpul prezent, etc.

De asemenea, se preiau dispoziții ale unor legi în vigoare, respectiv ale unor convenții internaționale la care România este parte, ceea ce nu corespunde regulilor de tehnică legislativă, stabilite prin Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Nici conținutul dispozițiilor finale nu respectă normele de tehnică legislativă, conform cărora aceste dispoziții nu trebuie să conțină reglementari de fond. Or, acestea reglementează teme care fac obiectul altor acte normative referitoare la retrocedarea proprietăților. Consideram că, în măsura în care contravin legii în vigoare, nici pe fond nu sunt acceptabile dispozițiile art. 48 din propunerea legislativă, în conformitate cu care „*bunurile imobiliare, de patrimoniu, bibliotecile, arhivele precum și alte bunuri ale instituțiilor, organizațiilor, asociațiilor, confesiunilor comunității naționale care au intrat în proprietatea statului sau a cooperativelor înființate de stat după 1945 ... se retrocedează în natură, iar, în cazul în care nu este posibil, contravaloarea bunurilor este înapoiată proprietarului de drept sau moștenitorului legal*”.

Precizăm că, persoanele îndreptățite la restituirea bunurilor intrate în mod abuziv în proprietatea statului, precum și modul în care se face restituirea sunt stabilite prin acte normative speciale, în vigoare. Nu există nici o rațiune pentru acordarea unui regim diferențiat pentru bunurile care au aparținut „*comunității naționale maghiare*”, o asemenea prevedere fiind de altfel contrară art. 4 alin (2) din Constituția României, în conformitate cu care „*România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi,*

fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială”.

2. Prevederile **art. 24** din propunerea legislativă stabilesc printre „drepturile fundamentale” - incorect denumite astfel - „administrarea autonomă a problemelor comunității naționale privind învățământul, educația, cultura, protecția socială și viața publică ale comunității locale”.

Nu se prevede, însă, dacă reglementările din legislația în vigoare referitoare la domeniile educației, culturii etc. se abrogă sau continuă să se aplice, nu se prevede în ce măsură unitățile administrației publice centrale și locale continuă sau nu să coordoneze activitatea în aceste domenii etc. În plus, **art. 26** prevede că „autoritățile autoguvernării comunităților naționale colaborează cu autoritățile administrațiilor locale și regionale și participă la coordonarea și administrarea instituțiilor de învățământ etc.”. Astfel, competențe pe care o serie de prevederi ale propunerii supusă dezbaterii le reglementează ca aparținând exclusiv autoguvernărilor, sunt prezentate implicit ca fiind partajate, în alte prevederi ale aceluiași act normativ.

Art. 33 reia acest principiu, fără a aduce clarificări suplimentare: „Autoguvernarea națională își exercită atribuțiile prin competente proprii sau prin împărțirea competențelor cu organele corespunzătoare ale guvernului sau ale altor autorități al administrației centrale sau regionale, precum și prin colaborare cu autoritățile locale și județene”, fără a stabili care dintre competențe sunt exclusive și care sunt partajate și nici modalitatea de lucru.

Art. 31 prevede, în aceeași manieră, faptul că printre competențele autoguvernării naționale a comunităților naționale se regăsește și „înființarea, respectiv asigurarea funcționării învățământului în limba maternă la toate nivelele, tipurile, sub toate formele și secțiile”, atribuție care revine, în principal, de lege lata, organelor administrației publice centrale, conform legii.

Cu toate acestea, propunerea stabilește că finanțarea acestor forme de învățământ va continua să se realizeze din bugetul de stat și cel al autorităților administrației publice locale - **art. 31 lit. f)**. Or, și autoguvernarea ar urma să beneficieze de un buget propriu pe care **art. 37 alin. (3) lit. c)** îl propune și susține în fața Guvernului.

De asemenea și modul de constituire a bugetului este defectuos prezentat. Conform propunerii legislative, în afara bugetului de stat mai există „surse proprii”, fără a se preciza, conform legii, de unde provin acestea.

3. Apreciem ca inacceptabile dispozițiile **art. 49** din propunerea legislativă, în conformitate cu care „*Parlamentul României aprobă prezentul statut prin lege. Procedura de adoptare se referă la legalitatea, nicidecum la oportunitatea Statutului*” introduce o distincție fără nici o susținere de ordin constituțional. În condițiile în care în conformitate cu *art. 61 alin (1)* din Constituție, „*Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.*”, nu există nici o justificare în privința limitării dreptului Parlamentului de a aprecia oportunitatea adoptării unui act normativ.

4. Inițiativa legislativă conține și alte multiple aspecte de nerespectare a tehnicii legislative, dar prezentarea în continuare a acestora nu este necesară, prin prisma observațiilor de fond care împiedică însușirea acestei inițiative legislative parlamentare.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele prezentate, **Guvernul nu susține adoptarea propunerii legislative.**

Cu stimă,
Adrian NĂSTASE

Domnului deputat Valer DORNEANU
Președintele Camerei Deputaților